

Legatură organică dintre creșterea potențială și reformele structurale

Valentin Lazea

București,
4 februarie 2016

CEI TREI PILONI AI UNEI BUNE GUVERNĂRI

**Păstrarea
stabilității
macroeconomice**

**Impulsionarea
reformelor
structurale**

**Reforma
administrației
publice și a
clasei politice**

REFORMELE STRUCTURALE

- Se referă la totalitatea măsurilor care cresc convergența reală a economiei românești cu economiile dezvoltate din UE și care permit creșterea PIB potențial de la 3 la sută (cât este în prezent) spre 5 la sută.
- Aceste măsuri au în vedere cei trei factori care influențează PIB potențial:
 - capital
 - muncă
 - productivitate (productivitatea totală a factorilor = TFP)
- Calea ușoară, de relaxare fiscală și monetară, nu poate genera creștere economică sustenabilă. În mod inevitabil, politicile monetare și fiscale laxe vor trebui întărite la un moment dat, dezvăluind adevăratul potențial al creșterii economice.

Pierderea stabilității macroeconomice echivalează cu pierderea instrumentelor de politică fiscală și monetară

- O țară care are o datorie publică de 40 la sută din PIB și se poate împrumuta la o rată medie a dobânzii de 4 la sută va avea cheltuieli anuale bugetare cu dobânzile de 1,6 la sută din PIB = $(40\% \times 4\%)$.
- Aceeași țară, având o datorie publică de 80 la sută din PIB, va avea dublul cheltuielilor anuale bugetare cu dobânzile, de 3,2 la sută din PIB =>
 - Politica fiscală va fi constrânsă, întrucât cele 1,6 procente din PIB suplimentare de plătit la dobânzi nu vor mai putea finanța educația, sănătatea, infrastructura, etc.
- Nu numai politica fiscală va deveni constrânsă, ci și politica monetară: banca centrală va fi timorată în a majora dobânzile (chiar și când este necesar), de teamă de a nu împovăra suplimentar bugetul =>
 - O țară care a permis creșterea agresivă a datoriei publice se află într-o situație (aproape) fără ieșire.

A. Factorul Capital:

1. - O mai bună atragere a Investițiilor Directe și canalizarea lor înspre domeniile exportabile (tradables);
2. - O absorbție mai bună a fondurilor structurale europene;
3. - Promovarea pieței de capital;

B. Factorul Forță de Muncă

4. - Educația ca prioritate absolută: creșterea egalității de șanse, stimularea învățământului profesional, perfecționarea pe tot parcursul vieții, oferirea unui statut respectat cadrelor didactice etc;
5. - Reforma sănătății (în paralel cu introducerea bugetării conform rezultatelor);
6. - Stimularea natalității și inversarea declinului demografic;
7. - Politici țintite de atragere a imigranților și de repatriere a diasporei române;
8. - Prelungirea vieții active după vârsta de pensionare, pentru cei apți și dispuși să continue.

C. Factorul Productivitate

9. - Reducerea energo-intensității producției românești (în prezent, de 2,5 ori mai mare decât media UE); alinierea prețurilor energiei la cele europene;
10. - Creșterea productivității agricole prin consolidarea terenurilor și prin investiții ale sectorului privat în sisteme de irigații, transport, depozitare;
11. - Îmbunătățirea infrastructurii de transport: două autostrăzi care să traverseze Carpații (nord-sud și est-vest);
12. - Dezvoltarea unui ecosistem favorabil Cercetării-Dezvoltării și Inovării și utilizarea rezultatelor în aplicații industriale;
13. - Stimularea ICT și a industriilor creative ca pârghie pentru creșterea productivității.;

Atragerea mai bună a ISD și canalizarea lor spre domenii exportabile (tradables)

Problema	Posibilă rezolvare	Observații
<p>În prezent, ISD tind să se concentreze în câteva mari orașe (București, Timișoara, Cluj-Napoca), în timp ce multe orașe altă dată mono-industriale sunt ocolite de investitorii străini, deși au infrastructura necesară pentru demararea unor activități productive, destinate exportului.</p>	<p>Atragerea ISD (eventual, cu discounturi și/sau facilități) inițial în orașele reședință de județ, apoi și în alte orașe foste mono-industriale. Asigurarea pe această cale a ocupării forței de muncă locale, a celei disponibilizate din agricultură și, eventual, a migranților care vor să se întoarcă.</p> <p>Exemplu concret: revitalizarea reședințelor județene de pe malul Dunării (Drobeta Tr.Severin, Giurgiu, Călărași, Brăila, Galați, Tulcea) ca și centre de export utilizând potențialul de transport european al Dunării.</p>	<p>Măsura presupune și un efort al autorităților locale, care ar trebui să concureze în oferirea unor condiții optime investitorilor străini.</p>

Educația ca prioritate absolută

Problema	Posibilă rezolvare	Observații
<p>În prezent, asigurarea egalității de șanse în materie de educație în mediul rural nu există, soluțiile încercate eșuând total. Elevii din mediul rural, reprezentând mai mult de o treime din totalul elevilor, au acces la un învățământ de slabă calitate, efectuat de cadre didactice slab motivate și slab pregătite în mare parte.</p>	<p>Pentru disciplinele care pregătesc profesori (ca și pentru medici), facultățile de stat (nu și cele private) să ofere 10 la sută din locurile de admitere și burse pentru cei mai buni absolvenți de liceu din mediul rural, cu condiția ca aceștia să semneze un angajament scris de a reveni în comuna natală și de a profesa minim 3 ani după terminarea studiilor superioare, în caz contrar obligându-se a rambursa contravaloarea bursei primite.</p>	<p>Actul juridic prin care se consfințește eventuala rambursare a cheltuielilor de școlarizare poate să privească activele prezente ale familiei garante sau veniturile viitoare ale garantatului.</p>

Reducerea energo-intensității producției românești; alinierea prețurilor energiei la cele europene

Problema	Posibilă rezolvare	Observații
<p>Mai mult de o treime din cheltuielile primăriilor merg pentru subvenționarea încălzirii centralizate a locuințelor. Acest sistem, moștenit din regimul comunist, este profund ineficient, datorită pierderilor mari de caldură pe durata producției și transportului.</p> <p>Dacă în trecut, când termocentralele erau dominante, co-generarea mai avea o justificare economică, în prezent, când cea mai mare parte a energiei este de tip regenerabil (și fără producere de caldură) menținerea în funcțiune a vechiului sistem nu se mai justifică.</p>	<p>Aceleași fonduri care în prezent sunt folosite pentru menținerea în funcțiune a unui sistem ineficient ar putea fi redirecționate de către primării înspre două activități care economisesc energie (căldură):</p> <ul style="list-style-type: none">- termo-izolarea apartamentelor;- subvenționarea achiziționării de către gospodării a centralelor de apartamente (pe gaz, electrice, solare etc.)	<p>Consumul de gaze pentru încălzirea apartamentelor de la oraș ar avea tendința să crească, dar trebuie ținut seama de următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none">- fiecare familie va avea posibilitatea să varieze consumul de caldură în funcție de posibilitățile bănești;- economiile la consumul de gaze pe care le fac firmele prin achiziționarea de tehnologii mai puțin energo-intensive;- poziția României de (aproape) independență în materie de producție și consum de gaze.

Creșterea productivității agricole prin consolidarea terenurilor și prin investiții ale sectorului privat în sisteme de irigații, transport, depozitare

Problema	Posibilă rezolvare	Observații
<p>Ultima dată când România a avut un sistem de irigații implementat de stat, el a fost considerat “al nimănui”, furat și vândut ca fier vechi. În octombrie 2015 a fost adoptată Legea irigațiilor, care prevede ca de la buget să se aloce în acest scop suma de 4,5 miliarde lei în perioada 2016-2020. Dar, deja din 2016, restricțiile bugetare fac ca în locul alocațiilor programate de 500 milioane lei, să poată fi alocate doar 135 milioane lei. Chiar și acestea vor reprezenta bani pierduți, dacă nu vor ajunge la asociații agricole sau la primării dispuse să co-finanțeze și să se implice în mentenanța și protecția sistemelor de irigații</p>	<p>MADR ar trebui să discute cu toți marii producători agricoli, explicându-le că le revine lor (și nu statului) să investească în sisteme de irigații, transport și depozitare. O parte din subvenția la hectar acordată de stat poate fi acordată condiționat de îndeplinirea de marii producători a celor de mai sus. În ceea ce privește pe micii producători agricoli, care nu au puterea financiară de a implementa singuri respectivele sisteme, trebuie ca și aceștia să fie implicați concret, financiar ca și în mentenanța și protecția sistemelor</p>	<p>Implementarea de către marii producători agricoli a sistemelor de irigații, transport și depozitare a mărfurilor agricole va crea locuri de muncă temporare și permanente diminuând șomajul mascat din mediul rural. În ceea ce privește pe micii producători, selecția asociațiilor agricole și a primăriilor care vor beneficia de investițiile prevăzute în Legea irigațiilor ar trebui să se facă în funcție de gradul de implicare (finanțiară, de mentenanță și protecție) la care acestea se angajează.</p>

- Dintre măsurile propuse, **nu toate sunt impopulare politic**; unele se bucură chiar de popularitate: atragerea ISD; absorbția fondurilor europene; promovarea pieței de capital; reforma educației; stimularea natalității; îmbunătățirea infrastructurii de transport etc.
- Dintre măsurile propuse, **nu toate necesită timp lung de implementare**; unele se pot implementa rapid (în decursul unui an): promovarea pieței de capital; prelungirea vieții active după vârsta de pensionare etc.
- Dintre măsurile propuse, **nu toate presupun cheltuieli suplimentare**; unele presupun cheltuieli minime sau nule: stimularea investițiilor și exporturilor prin legislație fiscală; prelungirea vieții active după vârsta de pensionare; stimularea ICT și a industriilor creative etc.

